

Nog nooit was vroeger zo dichtbij

Met 19 kilometer archieven, honderdduizenden kaarten, tekeningen, prenten, foto's en films en 70.000 publicaties beheert Het Utrechts Archief de grootste collectie over stad en provincie Utrecht. Veel mensen denken dat deze voor de eeuwigheid wordt bewaard, en... dat is ook zo. Het archief beheert de bronnen zorgvuldig en restaureert ze waar nodig. Maar het betekent niet dat het verleden voorgoed in dozen en kasten is opgeborgen. Integendeel...

Iedereen kan er mee aan de slag, van professionele onderzoekers tot nieuwsgierige tijdreizigers en jonge speurneuzen. Behalve studiezalen en de website (ons digitale kenniscentrum) biedt Het Utrechts Archief een interactieve presentatie over 2000 jaar Utrecht en Utrechtse. Hierin kan jong en oud de Utrechtse geschiedenis binnenstappen. Maak kennis met bekende en minder bekende Utrechtse, zoals de bisschop Godebald, de heldin Trijn van Leemput, de monnik Marchelm, de kapitein Kapteyn, het weeskind Leendert Stuuroort en nog vele anderen. Ze vertellen elk hun eigen verhaal over wat zij meemaakten in het Utrechtse en laten daarbij hun mooiste archiefschatten zien.

Maak je eigen historische krant

In de vele strekkende meters en miljoenen data ligt nog veel verborgen: klaar om ontdekt te worden. Bij ieder bezoek kun je inloggen en met je persoonlijke code allerlei gegevens, weetjes en beelden verzamelen in een digitaal dossier. Je kunt hiermee een eigen historische krant maken en deze naar huis mailen of op tabloidformaat laten uitprinten.

Sprekende muren: van abdij tot rechtbank

Het Utrechts Archief is een huis vol geschiedenis. Hier zijn nog sporen te zien van de Paulusabdij, die in 1050 door bisschop Bernold werd gewijd. Resten van het oude klooster zijn nu nog te zien in Het Utrechts Archief. Twee zware veldkeien markeren de fundering van de Pauluskerk. De bogen en kruisgewelven in de oude muren vertellen iets over de indeling van het klooster. Topper is de gotische spitsboog waardoor de Benedictijner monniken naar de kapittelzaal liepen. Ze aten in de refectie, het huidige auditorium. Hier is in de monumentale muur nog te zien waar ze hun handen wisten voordat ze vanuit de slaapzaal via een trap naar de kerk gingen. Zo zijn er nog meer plaatsen in het gebouw waar de muren voor zichzelf spreken, zoals in de voorraadkelder (de huidige wijnkelder) voor kinderen) en de librerie, waar nu heel toepasselijk de studiezaal is gevestigd. Na de opheffing van het klooster in 1570, nam het Hof van Utrecht zijn intrek. Sindsdien is het gebouw een rechtbank geweest. De cellen zijn er nog, en ook die vertellen elk hun verhaal.

Activiteitenprogramma

Voor wie gericht kennis wil maken met het verleden zijn er workshops, cursussen en rondleidingen. Speciaal voor scholen ontwikkelde Het Utrechts Archief diverse educatieve programma's. Daarnaast is er een gevarieerd programma van wissel-positiviteiten, historische filmvertoningen, (vakantie)activiteiten en evenementen, ook voor kinderen. In deze folder vindt u hiervan het overzicht van de periode januari – augustus 2010.

Kijk voor details en het actuele programma op www.hetutrechtsarchief.nl

TENTOONSTELLINGEN

16 februari – 24 mei

De stad uit met het Stichtse lijntje. Ruim een eeuw spoor tussen Utrecht en Baarn

Utrecht vormde tegen het einde van de 19e eeuw het startpunt voor een aantal lokalspoorwegen die door de Nederlandse Centraal-Spoorweg-Maatschappij (NCS) werden geëxploiteerd. Eén van deze lijnen was de spoorverbinding tussen Utrecht en Baarn. De treinen die hierop reden gingen niet hard en men kon op veel haltes in- en uitstappen, onder andere op vier haltes alleen al binnen de stad Utrecht! Al snel ontdekte men hoe plezierig het was om op deze manier te kunnen reizen tussen de stad en zijn groene omgeving. Er ontwikkelde zich een levendig forensen- en vrijetijdsvrverkeer op dit traject. Ter gelegenheid van de oprichting van de NCS, 150 jaar geleden, staat dit Stichtse lijntje centraal.

26 juni – 23 oktober

Vier eeuwen beweging op de Maliebaan

Maliebanen zijn er over de hele wereld, maar de Utrechtse is uniek in zijn soort en heeft een veelbewogen geschiedenis. Uniek is onder andere de bomenbeplanting. Die bevat een bijzondere structuur en is na eeuwen nog steeds herkenbaar, evenals de bouwhistorische elementen. Dit stukje Utrecht heeft van oudsher mensen in beweging gezet. In 1636 legde de stad op de Maliebaan een paille-maillebaan aan. Hier konden studenten die aan de pas opgerichte universiteit studeerden, het paille-maillespel spelen, een soort cricket. En niet te vergeten, op de Maliebaan ligt het oudste fietspad van Nederland. Ook vond er een beweging plaats waar met minder trots op terug gekeken kan worden; de NSB vestigde er het hoofdkantoor. Wat schuilt er aan verleden achter het groen en de gevels en wie waren de bewoners van deze statige laan?

BEWOGEN GESCHIEDENIS

Op zondagmiddag vertoont Het Utrechts Archief historische films uit eigen collectie. De eerste serie van 2010 staat in het teken van **Vermaak en vertier. Utrecht in vrije tijd**. De filmvoorstellingen starten om 14.30 uur en 15.30 uur. Toegang € 3,00 / Aanmelding via reserveringen@hetutrechtsarchief.nl

Zondag 17 januari

Stichtse Sneeuwpret

Bewegende en stilstaande beelden van sneeuwpret in de stad Utrecht en omgeving.

Zondag 14 februari

Utrecht in het donker

Met het oudste filmhuis van Nederland en het eerste Nederlandse Filmfestival dat in Utrecht plaatsvond, heeft Utrecht een rijke filmgeschiedenis. *Utrecht in het donker* laat beelden zien uit dit Utrechts bioscoopleven, toegelicht door Herman de Wit, programmeur van het Nederlands Film Festival.

Zondag 21 maart

Spetterende schoonheden

In welke zwembaden zwom men in de jaren '50 en hoe was het om die vrijetijdsbesteding als man en vrouw gescheiden te moeten doen?

OP DE ZONDAGMIDDAG

Eenmaal per maand is Het Utrechts Archief op zondag geopend, van 13.00 - 17.00 uur. Behalve de permanente presentatie is er dan ook een speciaal programma in relatie tot een tentoonstelling, een specifiek thema of in het kader van een Culturele Zondag.

Zondag 14 maart

i.h.k.v. Culturele Zondag en de Boekenweek
13.00 – 17.00 uur
gratis

'Jong zijn' in Het Utrechts Archief

Hoe voelt het om drie eeuwen van elkaar gescheiden te zijn en wat is er in de loop der tijd veranderd? Nicki Bullinga vertelt over Zoektocht naar Brechje, het boek dat zij heeft geschreven over belevenissen van twee Utrechtse meisjes uit de 21e en de 17e eeuw.

Ruilden kinderen in 1950 in de pauze ook flipflo's op het schoolplein? Bekijk de ééndags-expositie waar te zien is hoe het in de afgelopen eeuw was om in Utrecht jong te zijn.

Zondag 18 april

13.00 – 17.00

Volg het spoor terug in de tijd

Een zondag met spoorvermaak voor de hele familie. Reis mee op het Stichtse lijntje van Utrecht naar Baarn of maak een eigen krant over alles wat met spoor te maken heeft. Bent of kent u een machinist of spoorwegbeambte, of heeft u vroeger bij het spoor gewerkt? Neem gerust uw oude foto's, documenten en verhalen mee. In het archief vertellen we graag hoe u onderzoek kunt doen naar spooronderwerpen en helpen we u graag op weg.

Tweede Pinksterdag
Maandag 24 mei

i.h.k.v. Culturele Zondag
12.00 – 17.00 uur
gratis

Voetjes van papier! Dansend door de tijd

Kom in Het Utrechts Archief met de voeten van de vloer. Ervaar hoe in vroegere eeuwen werd gedanst en wat voor veranderingen dans heeft doorgemaakt. Niet alleen op papier, maar ook op de vloer. Met demonstraties en workshops historische dans.

Zondag 6 juni

i.h.k.v. Culturele Zondag
13.00 – 17.00 uur
gratis

Schermen met het verleden

Waar nu Het Utrechts Archief is gevestigd, stond eerst de Paulusabdij en daarna de rechtbank. Wat bijna niemand weet is dat op deze plek in de 17^e eeuw een schermerschool heeft gezeten. Herleef oude tijden met schermkunsten op het plein en ervaar hoe het voelt om met een zwaard te vechten.

Zondag 27 juni

14.00, 15.00 & 16.00 uur

Overspel. Maliebaan, 1713

In 1713 was Utrecht het toneel van internationale vredesonderhandelingen die hebben geleid tot de Vrede van Utrecht. Deftige diplomaten en hun lakeien verbleven maanden lang in de stad. Er werd niet alleen vergaderd, maar ook volop gefeest en soms gevochten. Theaterkoor BonTon verbeeldt op originele wijze de sfeer in de stad met de Maliebaan als toneel voor confrontaties tussen Franse en Hollandse soldaten.

Toegang: € 6,50 / kaarten verkrijgbaar in de winkel van Het Utrechts Archief of via www.koorbantonn.nl

Op de hoogte blijven?
We sturen u graag onze elektronische nieuwsbrief toe. U kunt zich abonneren op de nieuwsbrief via www.hetutrechtsarchief.nl/actueel/nieuwsbrief. Speciaal voor het onderwijs is er de *nieuwsbrief Scholen in geschiedenis*: www.hetutrechtsarchief.nl/educatie/nieuwsbrief

Vriend worden?

Als Vriend kunt u Het Utrechts Archief een extra steuntje in de rug geven. Samen met ruim honderdvijftig andere ambassadeurs maakt u dingen mogelijk, zoals bijvoorbeeld een bijzondere aanwinst. Ook worden er activiteiten voor Vrienden georganiseerd, waaronder excursies en lezingen. Meer informatie? Stuur een mail naar [vrienden@hetutrechtsarchief.nl](mailto: vrienden@hetutrechtsarchief.nl) of bel 030 286 66 11.

Studiezalen

Het Utrechts Archief beschikt over twee studiezalen. Doet u vooronderzoek of onderzoek naar omgevingsgeschiedenis (w.o. huizenonderzoek) of naar de spoorwegen, dan kunt u aan de slag op de studiezaal aan de Hamburgerstraat. Maakt u gebruik van originele bronnen, dan kunt u terecht bij onze tijdelijke studiezaal op de locatie Bloeyendaal, Archimedeslaan 21 (i.v.m. verbouwing is de studiezaal op de Alexander Numankade gesloten tot eind 2010).

Geschiedeniswinkel

Het Utrechts Archief beschikt over een leuke geschiedeniswinkel met publicaties over stad en provincie Utrecht, reproducties van historisch beeldmateriaal, papier- en schrijfwaren en diverse archiefgerelateerde cadeau-artikelen.

**HET
UTRECHTS
ARCHIEF**

Rabobank

Adressen
Alle activiteiten die in deze folder staan vermeld, vinden plaats in **Het Utrechts Archief**
Hamburgerstraat 28
3512 NS Utrecht

Di/v/m za 10.00 – 17.00
Zo (1x p/mnd) 13.00 – 17.00
(studiezaal gesloten)

T 030 286 66 11
E secretariaat@hetutrechtsarchief.nl
W www.hetutrechtsarchief.nl

Toegang gratis
De toegang voor de exposities bedraagt € 1,50, hetgeen wordt betaald door Rabobank Utrecht e.o.. Daardoor worden deze, net als de studiezaal, gratis toegankelijk.

Bereikbaarheid
Het Utrechts Archief is goed per openbaar vervoer te bereiken. Vanaf CS Utrecht is het 15 minuten lopen. Met buslijn 2 stapt u uit bij de halte 'Hamburgerstraat'. U staat dan tegenover Het Utrechts Archief. Er is geen gratis parkeergelegenheid in de directe omgeving. De dichtstbijzijnde parkeergelegenheid is Parkeergarage Springweg, gelegen op 5 minuten loopafstand.

Depot en studiezaal originelen i.v.m. de verbouwing van de locatie Alexander Numankade is de studiezaal voor raacpleging van originele bronnen tot eind 2010 gehuisvest op een andere locatie: Archimedeslaan 21 / 3584 BA Utrecht.

Di, wo, vr 9.00 – 17.00
Do 9.00 – 21.00
Kijk op www.hetutrechtsarchief.nl voor meer informatie over de aanpaste dienstverlening gedurende de verbouwing.

VOOR JONGE SPEURNEUZEN

Ook kinderen kunnen actief aan de slag in het archief. Doe een interactieve speurtocht door 2000 jaar Utrechtse geschiedenis en verzamel je vondsten in je eigen historische krant. Of ga op zoek naar de loslippige wijnkeldermeester van het oude Paulusklooster. In de schoolvakanties zijn er spannende, speurende vakantieprogramma's voor kinderen van 8 jaar en ouder.

Reserveren is niet nodig. Wil je meer weten? Mail dan naar educatie@hetutrechtsarchie.nl.

Utrecht. Met recht een kinderstad! Vier mee en maak voor Utrecht het mooiste Kinderstadsrecht

Op 2 juni vieren we de verjaardag van de stad Utrecht. Op die datum in 1122, werd op een steenworp afstand van Het Utrechts Archief namelijk het Stadsrecht van Utrecht opgesteld. Dit jaar zijn alle Utrechtse kinderen uitgenodigd om voor de stad een nieuw stadsrecht te maken. Wat vinden Utrechtse kinderen vandaag de dag belangrijk in hun stad? Waar moeten bestuurders van de stad aan denken en werken?

Doe alleen, met je vrienden of met je klas mee aan de wedstrijd *Maak het mooiste stadsrecht* en stuur dit in voor de tentoonstelling die op 2 juni wordt geopend. De winnaar wordt tijdens de opening bekend gemaakt. Meedoen? Kijk voor meer informatie op www.hetutrechtsarchie.nl.

Woensdag 2 juni / 15.00 uur / opening tentoonstelling Utrecht. Met recht een kinderstad!

De tentoonstelling is te zien van 2 – 12 juni 2010

Poppen uit de kast!

Het Utrechts Archief brengt in de zomermaanden authentiek vermaak. Leer een aantal bijzondere figuren kennen uit de Utrechtse geschiedenis tijdens de poppenkast van Cora van Ee op het grote plein. Daarna snel door naar binnen waar je nog veel meer personen uit de Utrechtse geschiedenis vindt.

Zaterdag 26 juni, 17 juli & 21 augustus / 15.00 uur / Gratis

Vakantie vol vondsten Ontafel raadsels met een archiefdoos vol opdrachten

In de vakantie hoef je je niet te vervelen want Het Utrechts Archief zit ook dan vol verrassingen. Ben jij een echte archiefonderzoeker, gespecialiseerd in het uitpluizen van geheimen? Dan is dit je kans. Met een echte archiefdoos vol opdrachten ga je aan de slag. Je vondsten verwerk je in je eigen historische krant. Er zijn opdrachten voor beginnende en gevorderde onderzoekers. Is het onderzoek voltooid en ben je geslaagd in de opdracht? Kom dan in de winkel van Het Utrechts Archief je beloning ophalen!

Leeftijd: 8 – 12 jaar / Opdracht archiefdoos incl. print van je eigen krant: € 3,00 / Print van eigen krant: € 2,50 / Beide op vertoon van vakantiepas € 1,00

Voorjaarsvakantie: 20 februari – 28 februari / Meivakantie: 30 april – 9 mei / Zomervakantie: 3 juli – 22 augustus

Kijk voor het uitgebreide vakantieprogramma op www.hetutrechtsarchie.nl

JONGE HISTORICI AAN HET WOORD

In deze serie lezingen komen jonge historici aan het woord over onderzoek dat zij momenteel doen of net hebben afgerond. De toegang is gratis.

Donderdag 4 maart
16.00 – 17.00 uur

Margaretha Turnor. Kasteelvrouw van Amerongen (1613-1700)

Over een spin in het web in de verhouding tussen stadhouder Willem III en de Utrechtse edellieden. Door Coen Wilders

Donderdag 8 april
16.00 – 17.00 uur

Studentenverzet in Utrecht

Over de verzetsstrijder Truus van Lier. Door Heleen Kole

Donderdag 6 mei
16.00 – 17.00 uur

De winkelpui als visitekaartje

Over historische winkelpuien in de stad Utrecht. Door Marieke Lenferink

CURSUSSEN EN WORKSHOPS

Cursussen

Paleografie voor gevorderden

Na een reeks cursussen voor beginners is er nu een cursus paleografie voor gevorderden. De teksten die aan bod komen beslaan de Middeleeuwen tot en met de 19e eeuw. Daarnaast zal aandacht worden besteed aan Latijnse teksten. Deelname is mogelijk voor degenen die in voorafgaande jaren de beginnerscursus hebben gevolgd, of kunnen aantonen dat zij een vergelijkbaar niveau hebben. *Tien woensdagmiddagen / 6 januari t/m 10 maart / 15.00 – 16.30 uur / Martine van der Kaa*

Bronnen in Het Utrechts Archief

In deze cursus krijgt u inzicht in de enorme diversiteit aan bronnen die Het Utrechts Archief beheert. Aan bod komt onder andere: Wat is een archief? Organisatie van het archiefwezen in Nederland, de taken en organisatie van Het Utrechts Archief en nog veel meer. *Acht zaterdagen / 16 & 30 januari, 13 & 27 februari, 13 & 27 maart, 10 & 24 april / 11.00 – 13.00 uur / Marjo Barthels*

Van archiefonderzoek tot publicatie

U heeft uw archiefonderzoek afgerond maar vindt het moeilijk om een begin te maken met het op papier zetten van de bevindingen? Laat u op weg helpen en klim tijdens deze schrijfcursus in de pen! Door middel van opdrachten leert u uw onderzoek om te zetten in een interessant verhaal. Ook voor studenten die hulp kunnen gebruiken bij het schrijven van essays en werkstukken is deze cursus een aanrader.

Vier zaterdagen / 23 januari, 6 & 20 februari, 6 maart / 11.00 – 13.00 uur / Fred Vogelzang

Workshops

Utrechtse levensverhalen

Tijdens de workshop *Utrechtse Levensverhalen* leert u vragen over personen uit het verleden te beantwoorden met behulp van de archiefbronnen van Het Utrechts Archief. Denk hierbij aan vragen die betrekking hebben op familieomstandigheden, gezondheid, opleiding e.d. Maar ook vragen over de politieke, religieuze en misschien zelfs criminele activiteiten van de betreffende persoon komen aan bod. Bij de workshop wordt gebruik gemaakt van de onderzoeksgids *Levensverhalen*, die u van te voren krijgt toegezonden. *Zaterdag 22 mei / 10.00 – 14.00 uur (incl. kleine lunch) / Fred Vogelzang*

Levende geschiedenis

Verhalen en getuigenissen van nog levende personen kunnen een prachtige aanvulling vormen op uw historisch onderzoek. Hoe u op de juiste manier een interview kunt afnemen en de manier waarop de uitkomsten verwerkt kunnen worden, leert u van historicus Marlou Schrover tijdens de workshop *Levende geschiedenis*. Marlou Schrover heeft ruime ervaring met het afnemen van interviews en legt u uit hoe u het beste te werk kunt gaan.

Zaterdag 5 juni / 11.00 – 13.00 uur / Marlou Schrover

Meer informatie?

Informatie over aanmelding en betaling voor de cursussen vindt u op www.hetutrechtsarchie.nl/Educatie.

U kunt zich ook inschrijven (uiterlijk 3 weken voor aanvang van de cursus) per e-mail via educatie@hetutrechtsarchie.nl of via T 030 286 66 11, tenzij anders vermeld.

RONDLEIDINGEN

Ontdek uw geschiedenis

In deze rondleiding krijgt u tekst en uitleg over de vesting presentatie. Daarnaast wordt u ingewijd in de historische geheimen van het bijzondere gebouw dat vanaf de 11e eeuw de Benedictijner Paulusabdij was, en vervolgens enkele eeuwen als Rechtbank heeft dienst gedaan. *Iedere vrijdag 14.00 – 15.00 uur / € 4 per deelnemer of € 7 (incl. informatieve gids over de Paulusabdij). Reserveren niet nodig.*

Rondleiding op maat

U kunt ook een rondleiding op maat krijgen. Informeer naar de prijs en de mogelijkheden bij educatie@hetutrechtsarchie.nl.

SPREEKUUR

Op zoek naar uw voorouders

De Nederlandse Genealogische Vereniging, afdeling Utrecht houdt iedere eerste zaterdag van de maand een genealogisch spreekuur in Het Utrechts Archief. Hier kunt u terecht met al uw vragen over uw stamboomonderzoek.

Op zaterdag 9 januari, 13 februari, 13 maart, 10 april en 8 mei / 10.00 – 12.00 uur